

Tot atunci și sub aceleași condițiuni a cumpărat diecesa și pe sama comunelor: Pătirș, Cuveșdia, Dorgoș și Zăbalt; la olaltă 1400 jugere cu preț de 49645 fl.

Și după aceea a mai cumpărat diecesa pentru sine la Secaș și Giriș alte complexe de 1120 jugere cu preț de 119.500 fl.

Astfel dar' diecesa a cumpărat pe sama sa de tot 3145 jugere cu preț de 376.200 fl.; ear pe sama parohiilor 1400 jugere cu preț de 49.645 fl. la olaltă 4545 jugere cu 425.845 fl.

Aceste cumpărări nu numai asigură mai bine capitalele investite și procente mai bune, dar' mai contribuie și la ridicarea încrederii poporului în noi înșine, văzând, că și biserica sa are realități ca și alte biserici din patrie.

Cătră acestea a mai venit în administrația diecesei și pământul fundațiunii Todor Papp de vrc-o 1200 jugere.

Afară de aceste realități, după datele ce avem în cursul celor 10 ani din urmă s'au procurat în mai multe parohii 1297½ jugere de pământ cu circa 150 fl. jugerul, în valoare de 194.550 fl.

În asemenea măsură îmbucurătoare s'au sporit și fundațiunile de stipendii în cei 20 ani din urmă, mai ales prin cele două fundațiuni mai însemnate, a fericitei Elena G. Birta, și a fericitului Teodor Papp, așa, că pe când diecesa mai înainte cu 20 de ani nu dispunea decât de un singur stipendiu din fundațiunea Pálffy, astăzi dispune de 3 stipendii diecesane de câte 400 fl., de 12 stipendii de câte 200 fl. și de alte 30 dela câte 50 până la câte 300 fl., — de tot dar' de 45 stipendii.

În anul trecut 1894 s'au ameliorat lefii învățătoresci, ridicându-se la minimul de 300 fl. prescris de lege, mai preste tot în diecesă cu excepțiunea unor parohii de tot mici și sêrace, cari au rămas avisate la ajutorul diecesei.

În decursul celor 20 ani din urmă s'au zidit 104 biserici noue și s'au reparat 205 dintre cele vechi.

S'au zidit 150 școale noave și s'au reparat 84 din cele vechi. — Astfel școalele noastre încă s'au sporit în mod îmbucurătoriu, căci pe când înainte cu 20 de ani, aveam numai 503 școale, astăzi avem 653 prin urmare un sporiu de 150 școale, și de tot atâția învățători, provezuți cu dotațiunea recerută.

Și ceea ce este și mai îmbucurătoriu, că pe lângă toate cercările și necazurile, până acuma n'am pierdut nici una din școalele noastre confesionale.

În asemenea mod îmbucurătoriu s'au sporit și capitalele bisericesti și școlare, atât în diecesă, cât și în centru, căci astăzi avem în diecesă:

capitale bisericesti	956.559 fl. 45 cr.
capitale școlare	123.948 fl. — cr.

Valoarea celor 1297½ jugere pământ procurate pentru biserici à 150 fl. = . . .	194.550 fl. — cr,
--	-------------------

Cătră acestea adăugând speșele zidirei celor 105 biserici noue, cu câte 7000 fl. =	735.000 fl. — cr.
--	-------------------

apoi speșele repărării celor 205 biserici à 1000 fl. =	205.000 fl. — cr.
--	-------------------

Deasemenea și speșele zidirei celor 150 școale noave, cu câte 2500 fl. una în sumă de =	375.000 fl. — cr,
---	-------------------

apoi a le celor 84 școale reparate cu 500 fl. =	42.000 fl. — cr.
---	------------------

dau suma de	2,632.057 fl. 45 cr.
-----------------------	----------------------

Din care detrăgând capitalul de	580.786 fl. 05 cr.
---	--------------------

ce s'a aflat înainte de 20 ani, astăzi se arată un sporiu de	2,051.271 fl. 40 cr.
--	----------------------

În centru la diecesă avem astăzi capitalul tuturor fondurilor de	919.861 fl. 84 cr.
--	--------------------

Dacă vom adauge speșele zidirei seminariului și ale alumneului numai cu	100.000 fl. — cr.
---	-------------------

Speșele zidirei casei de chirie din dreapta bisericeii catedrale numai cu	30.000 fl. — cr.
---	------------------

apoi rezidirea reședinței și cumpărarea cășelor de cancelarii consistoriale numai cu	30.000 fl. — cr.
--	------------------

reiese suma de	1.079.861 fl. — cr.
--------------------------	---------------------

Din care detrăgând capitalul fondurilor diecesane ce se află la 1875 cu 38.687 fl. 16 cr. apoi capitalul primit la 1884 din fondurile foste comune cu 399.389 fl. 20½ cr. de tot	438.076 fl. 36½ cr.
--	---------------------

Și în centru la diecesă rezultă un sporiu de	641.795 fl. 47½ cr.
--	---------------------

afară de ce s'a spesat pentru susținerea organismului și a institutelor diecesane.

Afară de acestea precum am amintit și în darea mea de sama din 1884, am pus foarte mare pond și pe luminarea și instruirea poporului, și așa nu numai în numeroasele mele visitațiuni canonice aproape în întreaga diecesă am adresat cuvinte de învățatura poporului, dar' și preste acelea în toți anii la sêrbările nasterii Domnului, la ale anului nou, și la ale învierii Dumnului; ear la câte 2—3 ani și la începutul prelegerilor școlare am mai trimis și cărți pastorale instructive pentru cler și popor tuturor parohiilor. Ce rezultate vor fi avut toate acestea, mai bine veți ști Domniele voastre.

Acestea ar fi în general străduințele și rezultatele mai însemnate, din decursul celor 20 ani din urmă, în folosul bisericeii, al patriei și al națiunii noastre.

Ar fi îmbucurătoare aceste și alte asemenea rezultate modeste aici neamintite, mai ales de prin singuraticile parohii, dacă nu ar fi prea puține față de cerințele timpului, și dacă de altă parte nu ar fi conturbate și paralizate de alte rele prea îngrijitoare; și am putea zice cu s. scriptură: „Doamne cincii talanți mi-ai dat, eată i-am mai sporit cu alți cincii“; în împrejurările de față însă, când observăm, că pre lângă toate vederile unora, că totul s'ar fi pierdut și n'am mai avea ce pierde; când an de an se repețesc cercările asupra pozițiunii noastre, asupra scutului și adăpostului nostru, a bisericii noastre străbune, cum ne vom putea bucura, când vedem că contra tuturor protestelor noastre și ale altor biserici mai cu influință din patrie, proiectul despre căsătoria civilă și matricule a devenit lege obligatoare pentru toți; când vedem cele ce se urmează din partea organelor de stat și față cu școalele noastre confesionale.

Între asemenea împrejurări, dureri grele apasă sufletul nostru, și dacă ne mai rămâne vre-o consolare, aceea este credința în Dumnezeu și în vitalitatea bisericii noastre, care — dealungul veacurilor, — a mai trecut prin multe asemenea cercări grele, și nu numai nu s'a periclitat, ci a eșit pururea victorioasă.

Și într'adevăr! Dacă noi, clerul și poporul, Domnilor deputați, ne vom considera de ceea ce suntem, de membri ai unei și aceleiaș familie, dacă ne vom întruni cu toții în jurul familiei noastre și vom conlucra cu energia și înțelepciunea recerută la apărarea și cultivarea moșiei strămoșesci, biserica noastră națională, scutul și adăpostul nostru, — atunci nu avem a ne teme, căci scris este: că nici porțile infernului nu o vor învinge.

Precum vedeți, Domnilor deputați, astăzi ca nici odată, ni-se impune tuturor marea datorință de a conlucra cu toții, cu zel și înțelepciune la ocrotirea bisericii străbune de relele ce o amenință: și apoi a întări mai întâiu între noi și între ceilalți ai noștri, pre unde ajungem unul fie-carele, legătura dragostei evanghelice și credința în Dumnezeu, făcându-ne toți — ca și fericiii părinți ai sinoadelor din vechime — apostoli binevestitori prin fapte și cuvinte, ai conservării și dezvoltării simțului religios în clerul și poporul nostru.

Așa au făcut creștinii cei buni totdeauna dela întemeierea creștinătății, espunându-și unii chiar și vieața, ceea-ce la noi nu se cere, căci au trecut acele timpuri triste. Acei fericiii creștini, câte le-au auzit și le-au învățat dela apostolii Domnului, ei le-au inspirat mai întâiu celor din jurul lor, apoi și celor din depărtare, și astfel au cultivat focul cel sacru a dragostei evanghelice, al credinței și speranței, bazele bisericii creștine. Așa au făcut, Domnilor deputați, și fericiii noștri părinți, și astfel ni-au conservat, și ni-au lăsat biserica strămoșească, de cea mai prețioasă moștenire.

Și într'adevăr, care altă moștenire părintească am fi conservat-o, și ne-ar fi conservat cu atâta îngrijire în decurs de aproape 20 de veacuri ca și biserica strămoșească?

De aceea și ca urmași ai acelor fericiii părinți, și ca reprezentanți ai bisericii, aleși din partea clerului și poporului, dar și ca fii buni și distinși ai acele maice biserici, mare și sântă datorie avem Domnilor deputați, a conlucra cu toții la apărarea bisericii atât de cercările ce o amenință, cât și la dezvoltarea, întărirea și mărirea ei, nu numai aici, în acest sinod eparhial, dar' și la toate alte ocațiuni, ce ni-se ofer, pentru ca și prin lucrările noastre să se preamărească Dumnezeu cel închinat în S. Treime.

După cari implorând și aici binecuvântarea Ceriului asupra lucrărilor noastre, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1895 de deschisă.

Sinodul arhidiecesan. *Din raportul senatului bisericesc însemnăm următoarele:* Arhidiecesa are pre lângă un arhiepiscop și mitropolit 957 presbiteri și 10 diaconi.

Numărul comunelor bisericesci este 1239, al familiilor 162.893, al sufletelor 729.111 (din cari 366.973 bărbați). Preste tot se observă o creștere a populațiunii.

Ca și în celelalte diecese așa și aci numărul concubinatelor și al născerilor neligitime se sporesce îngrozitoriu.

Trecerile religioase sunt în avantajul nostru.

Secțiunea teologică a seminariului Andreian a fost cercetată de 70 clerici ordinari și 6 estraordinari:

Din raportul senatului școlariu.

La școalele medii — gimnasiul mare, școalele reale și comerciale din Brașov, gimnasiul din Brad — au funcționat preste 20 profesori având 371 elevi.

Pedagogia din Sibiu a fost cercetată de 77 elevi. Școale populare sunt în 743 comune. Numărul copiilor, ce au frecventat școala poporală este 67,874 (62%). Numărul învățătorilor este 887.

Din raportul senatului episcopesc se vede, că averea diecesei s'au înmulțit parte prin cumpărări foarte favorabile parte prin donațiuni. Dintre multe donațiuni, cea mai însemnată e fundațiunea de 6000 fl. a repositului Dr. Absolon Todea.

Mai însemnăm că la hârtia consistorială, prin care se comunică ordinul ministrului de culte și instrucțiune publică din 25 Maiu 1894; în care acesta pretinde să se învețe în cele două clase din urmă ale școlii comerciale din Brașov limba și literatura magiară în limbă de propunere magiară, — sinodul însărcinează Ven. Consistoriu a face o reprezentare binemotivată la numitul ministeriu, pentru a apăra dreptul, ce are o școală cu limba de

propunere română precum și dreptul, ce de present îl are încă biserica noastră, pe baza statutului organic.

Dr. Remus Roșca e ales ca profesor la institutul teologic, în locul decedatului I. Crișan, eară Dl Mateiu Voilean asesor ordinar în locul pensionatului părinte protosincol N. Frateș.

Regulamentul pentru organizarea învățământului în metropolie se primesce ca material acceptabil având a se înainta congresului bisericesc spre a-l pertracta în merit.

Topografia satului Măidan

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(Continuare)

Fruntea lui Vragovicu sau și Fruntea mare

Deasupra satului spre ost este un deal mare, ce se numește Fruntea lui Vragovicu. Dela poalele acestui deal spre vest se începe azi comuna.

Precum în vârful acestui deal așa și pre toate coastele lui se văd multe urme de ocne mai vechi și mai noaue. Unele sunt foarte mici (scunde) și se crede, că sunt de pre timpul piticilor.

Astfel de ocne de pitici, sunt în multe dealuri din otarul nostru.

La noi este o tradițiune, carea ni spune, că în secul trecut de preste Dunăre a venit la Măidan un domn călare pre un cal frumos, îmbrăcat cu țol făcut din fir de aur, cu scărițele dela chingă și zăbrelele frului și cu pintenii dela încălțămintele lui, toate de aur.

Acestui domn i-ar fi spus cineva (bagseama părinții sau moșii lui), că de frica Căpcânilor în dealul dela capătul satului Măidan, lângă un borțoni mare, ar fi astupată gura unei ocne de aur foarte bogată. Acesta a pus aci lucrători mulți și a scormonit tot dealul, până și-a cheltuit toată averea, ba și calul cu podoabele lui, și mai pre urmă văzând, că nu găsește nimica, de aici s'a dus pre o mărtoagă de cal cu chingă și frâu de teiu.

Acest domn supărat, că toată averea și-a cheltuit-o înzădar, una'ntruna pomenia pre „Vrago“, care l'a mânat aici; ear ai nostri în batjocură i-au zis Vragovicu și „Frunții mari“ încă i-au dat numele „Fruntea lui Vragovicu“.

Aceasta tradițiune o scie nară ori-care om sau copil din Măidan.

Dacă trebuie să credem acestei legende, că adevăr a venit aici în dealul din capătul ostic al satului să caute ocna de aur, și dacă în dealul din capătul satului nainte cu 200 sau mai mulți ani în adevăr a fost o ocna bogată de aur, atunci acel domn a greșit dealul, pentru că strămoșul meu mi-a spus, că Măidanul numai dela alungarea Turcilor de aici, s'a estins în lungimea de azi, ear mai nainte a zăcut dela ogașul Gergonilor din locul, unde azi se zice „Selisce“ și sunt locuri de case goale și grădini; până la ogașul Predii, unde în

locul de case Nr. 14 și 15 a fost și el născut, și după aceea locurile de case de nou s'au împărțit. Ear tatăl său i-a spus, că în vechime satul numai până aci s'a estins.

Atunci dealul căutat de acel domn, nu a putut fi altul decât „Bradul“, în vârful căruia se află peatra amintită mai sus la „Brad“ cu semnele de uvrieri.

Fruntea perilor

La nord-ostul comunei, preste Valea Ilișavii dela Cracul Subii lângă Cheia d'acolo, este un deal, ce se numește așa, și un ogaș numit „Ogașul perilor“, ear coasta sudică a acestui deal până la „Matici“ se zice coasta perilor și e mai de tot sterilă, numai pre culme sunt livezi și păduri (aci e și pamântul școalei) slabe.

Să crede, că numele 'l are dela nisce peri (pomi), ce ar fi fost acolo.

Frapsini

Dela „Cucuiul Miclii“ până la „Brad“ este un deal, ce se zice „Frapsini“; coasta Ostică a acestui deal, ce se zice „coasta Frapsinilor“ și un ogaș cu acelaș nume; din acest teritoriu ce în islas, puțin e acoperit cu tufe de fagi, ear în partea cea mai mare e steril și petros, coasta vestică a „Frapsinilor“ se zice coasta Predii (Pregii).

Să crede, că aci ar fi crescut odată frapsini (frassinus) — acuma însă nu sunt nici tufe de frapsini aci — și dela aceea și-ar avea locul numele.

Gaiu

La vestul comunei, începând dela drumul Agadicului de lângă „Chilăvița“, întră acest drum, întră Ilișava (la Sud), Gladeș (la Nord) și otarul Rachitovei (la Vest) este un teritoriu cu loc șes, de nisce sute de jugere de pământ negru și bunișor, și acela se zice *Gaiu*, și este proprietatea locuitorilor.

În limba poporală o pădure din șes se numește „Gaiu.“ Să crede, că în timpurile vechi, aici ar fi fost o pădure, și poate că dela aceea i-a rămas numele Gaiu. În mijlocul acestui teritoriu e un loc mocirlos, cam de vreo 3—4 jugere, în care crește trestie și șovar, și aproape este un sciubeiu numit: Sciubeiu lui Maxim.

Găiuț

Dela Gaiu spre Sud preste valea Ilișava și Zevoaie, întră drumul mare al Rachitovii și ogașul Liubonilor, la vestul satului, este un teritoriu cam de vre-o 5—6 jugere pre-la mijloc mocirlos, ce se zice Găiuț. În acest loc se găsește o mulțime de petri rotunde în forma ouălor și mai mari și grele, cari după formă și greutate, se cunosc, că în timpurile primitive au fost gloanțe de prăscie.

Gaiul Gerului

La nord-ostul „Feții mari“ lângă „Teiuș“ este o poiană, ce se zice „Gaiul Gerului“ (poiană se zice o livadă din mijlocul pădurii). Nu se scie, că numele de unde și-l are.

Gaura Toni

Dela sat spre nord-ost în dealul numit „Dobreia“ la gura vălii Jitiniu, este o gaură (peșteră) mare cu gura către dealul „Polom“ și se zice „gaura Toni“; ear în Tilva Dobreii e un lac numit „lacul Toni“ și e posesiunea societății, ținându-se de dominiul Ciudanoviții.

Goroniș

Întreg ținutul din otarul Măidanului la nord-ostul satului, începând dela „ogașul Giliei“ până la otarul Ciudanoviții, Agadiciului și Jitiniului se numește „Goroniș“. În „Goroniș“ sunt mai tot păduri de gorun, afară de „Coasta pustinie“ și unele „Dosuri.“

Livezile cele mai bune din otar sunt prin poenile din „Goroniș“ și pre șesuri, de unde au fost scoasă pădurea, și sunt puține locuri arătoare, din cauza că pământul e năsipos și petros, dar mai cu samă, vânturile mari de ost, prin puternica lor suffare, duc pământul și așa de frica vântului, oamenii nu cutează să are, decât în „dosuri“. Goronișul este locul de pășune în timpul iernei, căci locuitorii din tufele gorunului toamna fac frunzare pentru vite (vacii, oi și capre), ce partea cea mai mare le consumă prin livezile d'aci (dar și pre câmp), ca să se gunoiască locurile.

Gladeș

Valea, carea în partea nordică desparte otarul Măidanului de otarul Agadiciului se numește „Gladeș“, și se începe dela Răpșag; desparte Goronișul, Poiana petrilor, Dealul lu Buză, Spinăturile, Grosul, Gaiul, și Gropanele din otarul nostru, de otarul Agadiciului, și la gura vălii Racilor, se varsă în Ilișava.

Pre lângă aceasta vale crește un soi de salcă ce se numește „Gladeș“ (lat. Acer Tataricum) poate că dela aceasta salcă își și are numele.

Gropul lui Mărilă

La gura vălii „Ilișavei mari“ și gura ogașului „Mărilă“ și întră dealurile „Căprăreți“ este un grop (vr̃ttop) numit Gropul lui Mărilă. Numele nu scim de unde l are.

Groși

Teritoriul dela nordul satului și „Cerēt“ (șesul) dintre „Furnea“ până în drumul Agadiciului dela „Gaiu“ și între Gladeș, se numește „Groși“ și este cel mai fructifer pământ din otarul nostru (nu humă). Să crede, că numele l'ar avea dela arborii groși, ce cândva au fost aci.

Păun Drăghicescu Ibrîșin din Măidan, voind să asemeneze o movilă din pământul său de aci, a găsit în ea o lance întreagă bine conservată, mai multe verigi dela frâne de aramă sau bronz, și o sabie dreaptă, și la vîrf ascuțită de ambele părți, încovăiată (îndoită) la mijloc; și e de 90—95 cm. lungă și 7—8 cm. lată, pre gravura de lângă mâneiu se cunosc nisce puncte. Mâneiul a putrezit, și sabia e ruginită și acuma e în posesiunea mea.

Păun Drăghicescu mi-a spus, că și tatăl său a găsit aci mai multe lănci și săbii frante, dude de fier etc. și din aceea deducem, că aci fiind vre-o bătălie, cei căzuți în luptă aici au înmormântat ipe loc.

Gropurile

Spre sud dela sat, între dealul „Barbura“ și „Stanisce“ lângă drumul „Tilvei mari“ este un ținut, ce se zice „Gropurile“, și gropurile sunt urme de săpături după metale.

Gruniu

Dealul sau cracul pre carele ne suim în partea ostică a satului la „Fața și Tilva mare“, se numește „Gruniu“.

Gruniul acesta e între „Valea Cuptoriului“ și „Ogașul Miului“; în pământul alodial al comunei, și e loc de pășunat.

Gruniu-Peichii

Cracul, dintre ogașul „Peira“ și Valea Cuptoriului, pre carele ne suim la „Stîrmină“ și „Tilva mare“ se zice: Gruniul Peichii. Dosul acestui „Gruniu“ se chiamă dosul „Peichii“ și e plântat cu pruni ear fața lui e acoperită cu păduri, pre unde sunt urme de ocne vechi. Preste coama acestui Gruniu, e granița sau cum zicem noi „șirița“ între izlaz și pământul alodial al comunei. Dosul este în izlaz, ear fața Gruniul în Iberland.

Ivana

Spre nordul satului deasupra numerilor de casă 109, 110, 111, 112, 113 și 114 sunt două ogașele numite „Ivana“, cari cam la mijlocul coastei „Miclesilor“ și coastei „Sceampurilor“ se împreună la olaltă. La obrișia ogașului vestic, este o fântână (sciubeiu).

Mai anii trecuți nisce locuitori aci, în locul numit „Boială“ (o culoare roșie) din ogașul vestic au săpat, ca să caute bani, căci într'o noapte au văzut aci o pară de foc și au găsit o lopată de lemn și nisce țeruși (pari mici), cu cari să mēsoară în ocna, petrificate.

Ocna a fost săpată către „Cerēt“, ceea ce s'a constatat de pre „scenapii“ (așa se numesc lemnele, ce se pun de marginea și deasupra caunei [gaurei de ocna] ca să nu cadă sau să nu se surpe ocna), ce s'au găsit putrezi aci. Acești oameni negăsind nimic aci, după ce au săpat vre-o 4—5 zile, s'au lăsat de lucru, mai vîrtos pentru că pământul fiind urablat (săpat) mai de înainte, cât săpau ziua, noaptea se surpa. Tradițiunea poporală încă ne spune, că aici cândva ar fi fost ocne: cea din ogașul vestic a mers pe sub „Cerēt“ ear cea din ogașul ostic s'a întâlnit cu alta din „Colnic“ la „Obrișia Furnii“.

Ilișava (Ilișaua) sau cum îi zic străinii „Lișava“

Așa se numește apa sau valea, ce trece prin mijlocul satului nostru. Mai departe „Ilișava mare“ se numește valea adecă locurile dintre dealurile „Dobreia“, Tilva lui Stefan, Scrințciob și Mărilă; ear „Ilișava mică“ se numește valea dintre „Bejină și Mărilă“.

Valea Ilișavei izvorește din două locuri: dela crucea „Ilișavei mici“ și din Scrințciob¹⁾

¹⁾ Scrințciob se mai zice la noi și la un legănuș. Să bate un par gros (pociumb) în pământ cu un cuniv de fier (tolden) la căpătul de sus. În acest cuniv se pune o scândură cruciș, pre carea la ambele capete se pun copii și se învîrtesc. De aci proverbul: „Lucru serânciob“ sau „întortocat“ (învîrtit). Scrințciobul se mai zice și „Virtoloiu.“

O legendă populară ne spune că în Ilișava mare și Ilișava mică odată ar fi locuit unguri, cari de frica Tătarilor, au fost fugit din pustă. În poenile Ilișavei mari se văd urme (groape) de zomonite (bordeu) în mai multe locuri. Prin pădure se găsesc pruni, meri și peri domestici de pre timpul acela. Să povestesc, că tot aci ar fi și o pesceră mare, în carea Ungurii, la timp de nevoie, s'au retras de Tătari.

Ungurii au găsit aci păstorii români, retrași cu turmele lor, tot de frica Tătarilor. Să mai povestesc, că acei Unguri cinsteau pre păstorii români cu vin zicându-le: „derai păitaș“ când le da vin să beie.

Între Cuci

Dela sat spre Ost, întră „Cuca Ursului, Cuca Loznicului și Cuchiț“ sub Fața mare, este un șes cu pruni numit „Între Cuci.“

Între Tilve

Poiana dintre „Tilva mare și Tilva mică“ se numește „Între Tilve.“ Aci este o petrărie numită „la Bozoru“ și multe opini de ocne. D'aci își i-a începutul ogașul „Racovița,“ carele lângă Coasta cetății, se varsă în ogașul Gergonilor.

Jitiniu

Sub „Brădet“ în coasta ostică a „Căprărețului“ isvovoresce valea Jitiniu, carea desparte otarul nostru de al Ștaierului. Curge spre Nord printre Dobreia (la Vest) și Polom (la Ost), întră în otarul Ciudanoviții, d'aci curge spre Vest prin mijlocul satului; tot asemenea prin mijlocul satului Jitiniu, și se varsă în râul Căraș, între otarul Secașului și al Tievaniului mare.

Pre valea Jitiniului, cât curge printre păduri, sunt mulți păstravi (pesci).

Liuba-lana.

(Va urma)

† Chiril Oprean

1812—1895.

Ziua de Sâmbătă în 22 Aprilie a. c. a fost pentru comuna noastră românească gr. or. din Ghilad, o zi de jele și de întristare.

În această zi s'a înmormântat parohul iubitor din aceasta comună, **Chiril Oprean**, reposit Joi seara în etate de 83 de ani. Acesta a fost un preot dintre cei rari, înzestrat cu adevărate virtuți creștinesci. Un preot care și-a cunoscut chemarea și a implinit-o cu dragoste, cu zel și cu abnegațiune.

Repositul a fost și credincios și zelos fitu al națiunii, pentru carea în timpurile furtunoase ale revoluțiunii, a suferit persecuțiune. Pentru aceea și-au și manifestat stima și simpatia cătră acest venerabil preot întreaga comună precum și toți cunoscuții din prejur și din îndepărtare.

Pe răposatul îl jelesce ginerele său, Aureliu Drăgan, administrator protopresbiter al Buziașului și paroh în Ghilad, dimpreună cu alte rudeni.

Servițul divin funebral l'a îndeplinit protopresbiterul tractual P. O. D. *Iovan Pinciu*, asistat de 14 preoți și anume de: Petru Cherla din Banloc, Zaharie Dina din Partoș, I. Ghilăzan din Denta I. Teran și N. Ghercea din Lighed, Pav. Iancu din Obad, Vich. Goțu din Ghertenis, Pav. Cimponeanu din Cebza, Maxim Bocan și Dimitrie Iorga din Ghilad, I. Tinca din Macedonia, Corn. Marcu din Toagir, I. Ionescu din Birda și Silv. Colojoară din Sculea. Dintre învățători au participat: I. Biruescu din Ghilad, ca conducătoriu al corului vocal, carele a executat cântările îndatinat; apoi învățătorii: Vas. Ciuta din Jebel, I. Doboșan din Denta, P. Doboș din Partoș, Iul. Dragomir și P. Borean din Banloc, Sim. Miloș din Macedonia, I. Gruescu din Cebza și P. Bandu din Obad, în fine învățătoarea Marta Diaconoviciu din Ghilad.

După terminarea servițului divin Părintele protopresbiter a ținut o frumoasă cuvântare funebrală descriind vieața și activitatea salutară a defunctului.

În cortegiul funebral între cei din alte comune am observat pe P. O. D. Protopop al Comloșului, Pavel Miulescu, pe asesorul consistorial I. Ionașiu din Caransebeș, pe Dr. Lazar Simon, avocat în Ciacova, pe I. Popoviciu paroh în Opațița ș. a.

Părintele *Chiril Oprean*, va rămânea în plăcută aducere aminte tuturor, celor ce l-au cunoscut.

Fie-i țărina ușoară!

Varietăți

Avansare meritată. Cu ocasiunea avanțamentului din Maiu al armatei comune, a avanțat la rangul de capelan militar clasa I. și bravul nostru preot Pavel Boldea care aparține Diecesei Caransebeșului și a cărui avanțare au produs în cercul românesc din Budapeșta cu atât mai mare bucurie, cu cât neavând noi aici în capitală preot român, Dl Boldea afară de agendele lui oficioase la armată se ocupă și cu predarea religiunii și a limbei române la pruncii familiilor gr. orient. din capitală. — Sincerile noastre felicitări!

Convocare. P. T. Domni membrii ordinari, fondatori și ajutători ai Reuniunii învățătorilor români gr. or. din Diecesa Caransebeșului, despărțământul Bocșei, precum și alți iubitori de înaintarea culturii poporului nostru român, sunt prin aceasta invitați a lua parte la adunarea numitului despărțământ, ce se va ținea Joi în 4/16 Maiu a. c. în localitatea școalei gr. or. române din Bocșa-montană cu asistare la oarele de instrucțiune din aceasta

școală, după următorul program și plan de propunere:

Dela 8—9 oare fiind a se propune „Aritmetica“ în toate clasele:

În cl. I. școlarii scriu pe tăblițe cifrele dela 1—10, iar în cl. II. dela 1—100.

În cl. III. și IV. școlarii rezolvază teme practice din înmulțire tot pe tăblițe.

În cl. V. și IV. se propune din partea subscrisului înmulțirea și împărțirea frângerilor decimale cu 10, 100, 1000.

Revisiunea temelor și eventual rezolvirea unor teme din calculul din cap și cu numeri aplicați la exemple practice.

La 9 oare în timpul pauzei — exerciții gimnastice cu toți elevii deodată.

Dela 9—10 oare fiind a se propune „Scrierea și citirea“ în toate clasele:

În cl. I. scriu școlarii pe tăblițe nume de persoane.

În cl. II. se propune din partea învățătorului bucata de citire 47. „Păstorul mincinos“ din Abcedariul D. Vasile Petri, după planul tractării bucăților de citire.

În cl. III. și a IV. școlarii scriu pe tăblițe „substantivele, adiectivele și verbele din o bucată de citire“ din Legendariul de V. Petri.

În cl. V. și a VI. școlarii scriu mai multe propozițiuni dezvoltate prin „atribute, obiecte și adverbial

Revisiunea temelor și eventual citirea unei bucăți de citire din Legendariu.

La 10 oare se vor cânta cântările: *Cântecul școlarilor* de V. Bumbac, *Limba românească*, de G. Sion, *Albina* de I. V. toate din colecțiunea de cântece pentru școlarele populare de I. Vorobchieviu.

Demiterea școlarilor acasă.

Deșchiderea adunării.

Critica asupra propunerilor din oarele de instrucțiune premerse și a ocupării tuturor claselor deodată cu unul și același obiect.

Ținerea eventualelor disertațiuni din partea membrilor.

Încasarea taxelor curente și restante dela membrii reuniunii precum și a taxei de 40 cr. pentru protocoalele adunărilor generale din 1885—1894, cari se vor împărți între cumpărători.

Defigerea locului și timpului pentru proxima adunare.

Propuneri.

Alegerea comisiunii autenticătoare.

Închiderea adunării.

Să observe, că acei învățători, cari vor absentă dela adunările despărțemintelor vor fi arătați V. Consistoriu diecesan în sensul ordinațiunii consistoriale din 9 Octomvrie 1892 Nr. 2307 Ș. — *Bocșa-montană*, în 24 Aprilie 1895. — *Ioan Marcu*, președintele despărțemintului Bocșa.

Convocare. Pentru pertractarea mai multor agende importante și urgente ale Reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școlarele confesionali din Diecesa Caransebeșului, se convoacă și pe calea publicității comitetul numitei Reuniuni, pe ziua de Joi în 4/16 Maiu a. c. în localitatea școlarei gr. or. române din Bocșa-montană, la care P. T. Domni funcționari, membrii de comitet și președinți ai despărțemintelor Reuniunii sunt invitați a lua parte nesmintit. — *Bocșa-montană*, în 24 Aprilie 1895. — *Ioan Ionașiu*, Președintele Reuniunii. — *Ioan Marcu*, notariul general al Reuniunii.

Arhiducele Albrecht și veteranii dela Custozza. Arhiducele Albrecht a lăsat prin testament o sumă considerabilă pentru ostașii veterani, cari au luat parte la luptele dela Custozza. Ministrul de războiu a adresat o circulară către toate comandele întregitoare de corpuri din Austro-Ungaria, ca să se cerceteze după acei veterani, cari au luat parte în lupta numită. Probabil, că se vor înșinua mulți ostași veterani, de cari marinosul arhiduce nu și-a uitat.

Maial. Tinerimea dela institutul teologic-pedagogic din loc aranjază Luni la 1 Maiu un maial, în Teuș.

Renumitul concertist Carol Gordon a cântat Sâmbăta trecută seara în localitățile „Societății române de cântări și musică din Caransebeș.“ **Cântările** escutate — piese pentru tenor și sopran — au fost viu aplaudate de publicul încântat de vocea puternică sonoră și cultivată a Domnului Gordon.

Sporirea populațiunii în următoarele state: La an se înmulțesc poporul în Sârbia cu 2·27, în România cu 1·93, în Grecia cu 1·63, în Germania cu 1·20, în Britania cu 1·09, în Rusia cu 0·94, în Italia 0·86, în Portugalia 0·83, în Spania 0·74, în Austria 0·66 în Franca 0·45 și în Ungaria 0·37 procente. Românii din Ungaria se înmulțesc cu aproape 1% la an.

Dare de samă și mulțamită publică. Societatea teologică-pedagogică „Ioan Popasu“ din loc, cu ocaziunea „Ședinței festive“ aranjate la Dumineca Tomei în 9/21 Aprilie 1895, a primit marinosoase oferte din partea: Prea Sântiei Sale Dni Episcop Nicolae Popea 5 fl., Prea Cuvioșia Sa D-l Arhimandrit Filaret Musta 3 fl. D-l protopop T. Miclea 5 fl. D-l Ilie Curescu președ. la Comunitatea de avere 3 fl. D-l Dr. Stefan Petroviu adv. în Logoj 3 fl.; Domnii: Isaia de Stoica, Drd. George Bogoeviu, Ioan Pinciu protopop, Ioan Budințan adv., Ilie Trăilă adv., Iosif Tămășel preot câte 2 fl.; D-l A. Doboșan not. 1 fl. 50 cr., D-l Ioan Lințu 1 fl. 20 cr., Dna Sofia Liuba, Dna Amalia Moaca, Dna Ecaterina Tismăniariu, Dna Silvia Drăgălina, Dna Alesandrina Crăciun, Dșoara Veturia Damsa, Dșoara Elena Biju, Domnii: Ioan Madincia, Pavel

Șandru preot, A. Sequens prof., Nicolae Bocean, G. Petrescu prof., Nicolae Ianculescu inv., Iuliu Vuia inv., N. Popoviciu, Mihail Drăgălina preot, Al. Bălăciu mag. silv., Ioan Bocean tipog., Romul Tinca, V. Săcălăzan, N. Velcu inv., Dr. Iuliu Olariu, G. Martinescu adv., Al. Onițiu jude, Stefan Antonescu, Maxim Popoviciu protopresbiter, Iosif Bălan prof., T. Cioloca preot, G. Popoviciu preot, G. Ianculescu, negțătoriu, Dr. Lazar Simon adv. A. Ghidiu protopop, Traian Barzu asesor cons., G. Uscatu locot. în pens., N. Barzu preot, Jumanca căpitan, G. Vădrariu căpitan c. r. în pens., I. Musta preot, I. Zaberca abs. de teol. câte 1 fl.; A. Șandru inv. 80 cr., Dna Elena de Iacobiciu, Dșoara Maria Lazaroni, Domnii: Ioan Turnea preot, C. Călțun, I. S. Țieran librariu, D. Têrfăloagă preot, V. Lăzăroni, P. Petroviciu preot, P. Rădoiu teol. abs., M. Dalea inv., Muțius, A. Câmpeanu pract. la com. de avere, Z. Ionescu, E. Stoian, N. Löschar, I. Ionașiu asesor cons., C. Pepa pract. la com. de avere, V. Perian inv., I. Dumitrescu preot, P. Ciorogariu inv., P. Valușescu câte 50 cr.; Dnii: T. Logojan, I. Săcoșan, N. Reich câte 40 cr.; D-l Stefan Otonoga teol. abs. 30 cr.; D-l Lazar Peica, N. N. câte 20 cr. Primească On. donatori și donatoare și pre această cale espresiunea mulțumirii și a deosebitei noastre stime. Caransebeș în 20 Aprilie (2 Mai) 1895. — Pentru societate: *Iosif Curuș* vice-președinte. — *Al. Munteanu* secretariu.

Mulțămîtă publică. Cu ocasiunea petrecerii aranjate de Reuniunea rom. de cânt. și mus. din Caransebeș au solvit la cassă P. O. Domni: Dr. A. Mocioni și Z. Mocioni câte 5 fl.; I. Budințan și St. Petroviciu câte 3 fl.; I. Trăila, G. Bogoeviciu, M. Popoviciu, M. Juica, Dr. Popasu, Dr. Simon, Dr. Pop, Iosif Stich, I. Fűszfás, A. Fűszfás câte 1 fl. Pentru prisosul oferit în folosul societății exprimă pe această cale mulțămîta sa *Comitetul Reuniunii*.

Anunț. Opul „*Date istorice privitoare la familiile nobile române*“, Tom. I. și II., de *Ioan Cav. de Pușcariu*, apărut sub auspiciile „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, se poate procura direct dela biroul Asociațiunii (Nagy-Szeben, Műhlgasse 8), dela toate librăriile noastre din Sibiiu și dela librăria N. Ciurcu din Brașov, pre lângă următoarele prețuri: Tom. I. (separat) 2 fl., Tom. II. 4 fl., ambele tomuri deodată cu 5 fl. v. a. — Sibiiu, 18 Aprilie 1895. — Biroul Asociațiunii.

Mulțămîtă publică. *Comitetul parohial gr. or. rom. din comuna Coșteiu* (lângă Vêrșet) își exprimă pe această cale călduroasele sale mulțămiri evlaviosului creștin Ioan Maleta și soției sale proprietari

în loc, cari au donat s. biserici întru mărirea lui Dumnezeu: Mormântul Dlui nostru Isus Cristos în preț de 30 fl. v. a. și șasă răpizi cu o cruce în preț de 100 fl. asemenea și Tinerimci plugarilor din loc, care din venitele curate ale producțiunilor lor musicale-teatrale au donat s. biserici un steag (prapor) în preț de 250 fl. v. a. Atât steagul cât și răpizile servesc spre o adevărată infrumșetare a s. biserici, pentru cari daruri susnumitul comitet își exprimă din nou călduroasele sale mulțămiri binevoitorilor donatori, rugând pe bunul Dzeu să le lungiască firul vieții și să rêsplătească crestinescile fapte după atotbunătatea și dreptatea sa. — În numele comitetului parohial: *Nicolae Cojocariu* notariul comitetului.

Reuniunea agronomică din Caransebeș sub presidiul Dlui Ioan Topal a edat o broșură, ce s'a împărțit gratis în mai multe sute de esemplare țêranilor nostri. Broșura poartă titlul: *Cum se cresc pomii?* Autoriulei este profesorul *Iosif Bălan*, secretariu al reuniunii. Broșura se poate procura și prin librăria noastră.

Societatea „Petru Maior“ din Budapeșta încunoscintază, că localul său începând dela 1 Maiu a. c. va fi în *Zöldfa utca Nr. 43. parterre 6.*

Ad. Nr. 339 ex 1994.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului de paroh în parohia de a II-a clasă din comuna **Obreja**, protopresbiteratul Caransebeșului, sê escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumente:

1. Salariu în bani gata 230 fl. în loc de stolă pentru boteze și molitva moașei, logodnă, cununie și relație cătră protopresbiter precum și pentru înmormântarea simplă.

2. Sesiunea parohială în complex de 71 jugere 1443 orgii, ce aduce un venit în calcul mediu de 500 fl.

3. Alte venite accidentale în sumă de 50 fl.

Ceice voese a reflecta sunt avisați a trimitte recursele lor instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii Prea On. Domn protopresbiter tractual până la terminul arêtat.

Dela recurenți sê cere a se presenta în vre-o Duminică sau sêrbătoare în biserica parohială.

Tot odată recurenții vor avea sê respecteze și condițiunile statorite de comitetul parohial în ședința dela 10 Ianuarie 1894.

Obreja, din ședința comitetului parohial ținută în 17/29 Decemvrie 1894. [29] 2—3

Visantie Turnian, m. p. **Ilie Ambruș**, m. p.
preș. com. par. not. com.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

